

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 11/28/2006
Spisová značka: 30 Cdo 1931/2006
Typ rozhodnutí:
Heslo:
Dotčené předpisy: § 176 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
Kategorie rozhodnutí: D

30 Cdo 1931/2006

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně

JUDr. Olgy Puškinové a soudců JUDr. Karla Podolky a JUDr. Pavla Pavlíka v právní věci nezletilé: R. S. M., zastoupené Městskou částí P., dcery matky A. L., zastoupené advokátem, a otce R. M., rozeného Č., narozeného

21. 8. 1972, Spolková republika Německo, nyní neznámého pobytu, zastoupeného opatrovníci, tajemnicí Obvodního soudu

pro Prahu 5, za účasti Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, se sídlem v Brně, Benešova 22, o navrácení dítěte, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn.

5 Nc 19/2003, o dovolání matky proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne

16. dubna 2004, č. j. 18 Co 575/2003 - 155, takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 4 2004, č. j. 18 Co 575/2003 - 155, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 15. 5. 2003, č. j. 5 Nc 19/2003 - 75, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Otec nezletilé podal u Obvodního soudu pro Prahu 5 prostřednictvím Úřadu

pro mezinárodněprávní ochranu dětí v B. návrh na navrácení dítěte podle § 176

odst. 1 o. s. ř. a čl. 12 Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Návrh odůvodnil zejména tím, že nezletilá spolu s rodiči, kteří jsou manželé, žila v jejich společné domácnosti v M., odkud matka s nezletilou odjela

na dovolenou do Prahy, kde zůstala s tím, že podává návrh na rozvod manželství.

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 15. 5. 2003, č. j. 5 Nc 19/2003 - 75, „nařídil navrácení nezletilé R. S. M., nar. 16. 8. 2002, otci, matce uložil povinnost předat nezletilou otci do 3 dnů od nabytí právní moci rozsudku“

a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vycházel

ze zjištění, že manželství rodičů nezletilé uzavřené v dubnu 2001 dosud trvá, že

před narozením dítěte i po něm rodiče žili v M., vedli společnou domácnost, přičemž matka vykonávala péči o dítě a otec zabezpečoval rodinu finančně. V prosinci 2002 matka na základě dohody s otcem odjela i s nezletilou na návštěvu k příbuzným

do P., odkud se měla vrátit v průběhu ledna 2003. Dne 17. 1. 2003 ovšem přijela

do Německa bez dcery s tím, že si hodlá vyzvednout nějaké věci z bytu, a současně otce informovala o úmyslu podat návrh na rozvod manželství. V únoru 2003 se pak otec obrátil na Ústřední orgán v Německu ohledně únosu dcery, neboť nesouhlasil s tím, aby dítě žilo v ČR, odkud se matka s nezletilou do společné domácnosti rodičů již nevrátila. Soud prvního stupně dovodil, že matka nezletilé tím, že se s dcerou přestěhovala do ČR bez souhlasu otce natrvalo, naplnila zákonné znaky protiprávního zadržení nezletilé

ve smyslu čl. 1 Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (dále jen „Úmluvy“), pro jejíž aplikaci jsou dány i další podmínky, neboť bylo porušeno právo péče o dítě, které měl otec k nezletilé v jejím obvyklém bydlišti

v M. ve smyslu čl. 3 písm. a) Úmluvy, přičemž toto právo bylo ve smyslu čl. 3 písm. b) Úmluvy skutečně vykonáváno, neboť rodiče vedli společnou domácnost a otec zajišťoval rodinu finančně. Nebyl-li otec o úmyslu matky zůstat v ČR natrvalo informován a nebylo-li v řízení prokázáno, že se s pobytem nezletilé v ČR smířil ani následně, nejsou splněny předpoklady uvedené v čl. 13 písm. a) Úmluvy, pro něž soud není povinen nařídit navrácení dítěte. Námitku matky, že otec nijak nezletilou nepostrádal a že nečinil žádné právní kroky, považoval obvodní soud za nedůvodnou, neboť byla vyvrácena okolností, že se otec obrátil na ústřední orgán v místě svého bydliště a tento návrh byl v březnu 2003 postoupen Ústřednímu orgánu ČR. Dále obvodní soud dovodil, že „navrácení nezletilé do domácnosti (bydliště) otce, nenese

v sobě pro nezletilou nebezpečí duševní újmy nebo to pro ni nevyvolá nesnesitelnou situaci [čl. 13 písm. a) Úmluvy], když nezletilá je dítě útlého věku a do prosince 2002 byla v místě bydliště otce řádně zaopatřena“. S ohledem na útlý věk nezletilé nebylo zohledňováno stanovisko jí samotné ve smyslu čl. 13 Úmluvy.

K odvolání matky Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 4. 2004, č. j.

18 Co 575/2003 - 155, rozsudek soudu prvního stupně změnil jen tak, že se nařizuje navrácení nezletilé otci do Spolkové republiky Německo, jinak jej potvrdil a rozhodl

o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění obvodního soudu a ztotožnil se s jeho závěrem, že je nutné návrhu otce vyhovět. Shodně s ním dovodil, že má-li nezletilá státní občanství české i německé, jsou dány podmínky pro aplikaci Úmluvy, neboť k protiprávnímu přemístění dítěte (čl. 12 Úmluvy) ze Spolkové republiky Německo do České republiky matkou bez souhlasu otce došlo již v době, kdy Úmluva vstoupila v platnost (dnem 1. 3. 1998). Úkolem soudu prvního stupně tak bylo jen zkoumat, zda existují důvody, pro něž soud není povinen nařídit navrácení dítěte (čl. 13 Úmluvy), a pokud tyto důvody - spočívající ve zjištění, že osoba, která měla pečovat o dítě, ve skutečnosti tuto péči nevykonávala, s přemístěním dítěte souhlasila nebo se s ním později smířila nebo je-li vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace - nebyly v daném případě shledány, jde o závěr správný. V řízení totiž bylo prokázáno, že o dítě pečovali společně oba rodiče - každý podle svého sociálního postavení a role

v rodině, tj. o dítě se starala matka, která byla v domácnosti, a otec rodinu zabezpečoval finančně. Bez významu není ani skutečnost, že poté, co matka dítě protiprávně přemístila, mu adekvátní kontakt s nezletilou neumožnila, a i když s ním jednala

a předložila mu návrhy dohod, otec je neakceptoval s tím, že mu matka znemožnila účast na výchově dítěte. Okolnost, že péče matky o nezletilou byla i v odvolacím řízení shledána bez závad, nemůže ovlivnit právo otce domáhat se plnění podle Úmluvy. Nelze proto než uzavřít, že návratem do obvyklého bydliště nezletilá nehrozí nebezpečí vystavení dítěte fyzické či duševní újmě či nesnesitelné situaci, přičemž „bude především na matce, aby situaci pochopila a zejména rozumným a adekvátním přístupem k návratu dítěte přispěla k jeho duševní pohodě a návrat mu tak usnadnila“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala matka dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., a podává je z důvodů podle ust. § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje v tom, že je v rozporu s hmotným právem, neboť opomíjí souhlas otce s přemístěním nezletilé daný matce při odjezdu do ČR [čl. 13 písm. a) Úmluvy], že nerespektuje čl. 13 písm. b) Úmluvy, když návrat by dítě vystavil duševní újmě a dostal je do nesnesitelné situace, ani čl. 14 odst. 4 věty druhé Listiny základních práv a svobod, podle kterého občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti, a že o těchto otázkách odvolací soud rozhodl rozdílně od právních závěrů uvedených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. 30 Cdo 34/2003, a v nálezu Ústavního soudu ze dne

7. 12. 2000, sp. zn. IV. ÚS 376/2000. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatelka v závěru soudů obou stupňů, že nebyly splněny podmínky uvedené v čl. 13 písm. a) Úmluvy, neboť otec ve své účastnické výpovědi před soudem prvního stupně připustil, že v hádce s matkou jí před jejím odjezdem do ČR řekl: „ať se tedy vrátí

do toho svrabu“, z čehož vyplývá, že s jejím přestěhováním do ČR souhlasil, a že porušily čl. 13 písm. b) Úmluvy, neboť rozhodly bez jakýchkoliv informací týkajících se sociálního postavení dítěte v jeho obvyklém bydlišti (v M.). Závěr o tom, že návratem nezletilé do SRN nehrozí nebezpečí vystavení dítěte fyzické či duševní újmě či nesnesitelné situaci, tak soudy obou stupňů učinily, aniž se touto otázkou jakkoliv blíže zabývaly, neboť neověřily prostřednictvím příslušných německých orgánů situaci otce v jeho bydlišti ani nevyžádaly informace českých orgánů sociálněprávní ochrany dítěte o poměrech nezletilé. Podle dovolatelky je beze vší pochybnosti, že 20 měsíční holčička žijící společně s matkou, která ji řádně vychovává a (s pomocí dalších osob)

i dostatečně hmotně zabezpečuje (viz zpráva OSPOD založená ve spise), je na matku velmi silně citově vázána. Ačkoliv matka předkládala důkazy o „nevhodnosti výlučné otcovské péče (viz prohlášení jejích rodičů, dopis německých sousedů a další) svědčící

o dítěti hrozící nesnesitelné situaci pro případ jeho navrácení“, soudy obou stupňů důkazy k prokázání těchto důvodů a dále důvodů uvedených v čl. 13 písm. a) Úmluvy buď neprovedly nebo sice provedly, avšak nehodnotily, a svá rozhodnutí ani řádně nezduvodnily, čímž porušily ust. § 157 odst. 2 o. s. ř. Totéž platí i o nezájmu otce platit na nezletilou výživné a o styku s dcerou, který mu matka opakovaně nabízela. Rovněž matkou navržené důkazy ke zjištění charakteru otcovy pracovní činnosti a jeho zálib, jeho vazeb na nezletilou a vztahů mezi členy jeho rodiny, která by v případě návratu dítěte otci pomáhala zajišťovat péči o nezletilou, zůstaly zcela stranou pozornosti odvolacího soudu, ačkoliv podle nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 376/2000, odmítnutí provedení účastníkem navrhovaných důkazů, jež mohou vést ke zjištění skutkového stavu věci požadovaného ustanoveními hmotného práva, je porušením práva

na spravedlivý proces. Naproti tomu na straně otce se soudy spokojily jen s jeho tvrzeními nepodloženými žádnými důkazy. Dále dovolatelka namítá, že soudy obou stupňů věc projednaly, aniž byla najisto postavena otázka, „kdo je opatrovníkem nezletilé“ (zda Městská část P. či Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

v B.), že fakticky v tomto řízení vystupovaly jako opatrovníci oba tyto orgány, avšak žádný z nich nechránil účinně práva nezletilé. Z uvedených důvodů je řízení před soudy obou stupňů postiženo vadami, které mohly mít na následek nesprávné rozhodnutí

ve věci. Dále dovolatelka vyslovuje názor, že v daném řízení bylo namísto provést též psychodiagnostické posouzení dopadu návratu dítěte bez matky do jiného výchovného prostředí, i když tento důkaz žádný z účastníků nenavrhla. Navrhla, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a aby věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), účastnicí řízení, řádně zastoupenou advokátem

(§ 241 odst. 1 o. s. ř.), přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 o. s. ř.

a nejprve se zabýval přípustností dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ust.

§ 237 o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ust. písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé zásadní právní význam [písm. c)].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní právní význam zejména tehdy, řeší-li otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Matka nezletilé napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a nejde o případ, že by v této věci bylo soudem prvního stupně rozhodováno poté, co by jeho předchozí rozhodnutí bylo zrušeno [§ 237 odst. 1 písm. b)]. Protože přípustnost dovolání nelze vyloučit ust. § 237 odst. 2 písm. b) o. s. ř., neboť se nejedná o věc upravenou zákonem o rodině, nýbrž jde

o věc vyplývající z právní úpravy Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, zbývá posoudit přípustnost dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají)

a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu. Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti.

V projednávané věci odvolací soud aplikoval - mimo jiné - čl. 12 a 13 Úmluvy, avšak ze znění čl. 13 nevycházel důsledně, neboť při hodnocení okolností uvedených v tomto článku nepřihlédl k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte (věta třetí tohoto článku). Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu tak je v rozporu s články Úmluvy, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ust. § 242 o. s. ř. dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelka jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.] uplatnila, může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nesprávnost rozhodnutí odvolacího soudu je v dovolání vyvozována především ze závěru, že v daném případě nejsou dány důvody podle čl. 13 písm. a) a b) Úmluvy, pro něž není soudní orgán dožádaného státu povinen nařídit navrácení dítěte.

Podle čl. 1 písm. a) Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, uveřejněné pod č. 34/1998 Sb., která pro ČR vstoupila v platnost dnem 1. 3. 1998, předmětem této úmluvy je zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě.

Podle čl. 3 Úmluvy přemístění nebo zadržení dítěte se považuje za protiprávní, jestliže a) bylo porušeno právo péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením, b) v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno, společně nebo samostatně, nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění nebo zadržení. Právo péče o dítě uvedené v písmenu b) může vyplývat zejména ze zákonů nebo soudního nebo správního rozhodnutí nebo z dohody platné podle právního řádu daného státu.

Podle čl. 5 písm. a) Úmluvy pro účely této Úmluvy „právo péče o dítě“ zahrnuje práva vztahující se k péči o osobu dítěte a zejména právo určit místo pobytu dítěte.

Podle čl. 12 Úmluvy jestliže dítě bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo podle článku 3 a v den zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem smluvního státu, v němž dítě je, uplynulo období kratší jednoho roku ode dne protiprávního přemístění nebo zadržení, nařídí příslušný orgán bezodkladně navrácení dítěte.

Podle čl. 13 Úmluvy bez ohledu na ustanovení předcházejícího článku není soudní nebo správní orgán dožádaného státu povinen nařídit navrácení dítěte, jestliže osoba, instituce nebo jiný orgán, který nesouhlasí s jeho navrácením, prokáže, že

a) osoba, instituce nebo jiný orgán, který měl pečovat o osobu dítěte, ve skutečnosti nevykonával

právo péče o dítě v době přemístění nebo zadržení nebo souhlasil či později se smířil s přemístěním nebo zadržením, nebo b) je vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újme nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace. Soudní nebo správní orgán může také odmítnout nařídit návrat dítěte, zjistí-li se, že dítě nesouhlasí s návratem a dosáhlo věku a stupně vyspělosti, v němž je vhodné přihlížet

k jeho stanoviskům. Při hodnocení okolností uvedených v tomto článku soudní a správní orgány musí přihlídnout k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte (věta třetí tohoto článku).

K aplikaci Úmluvy uvedl Ústavní soud v obdobné věci v nálezu ze dne

7. 12. 2000, sp. zn. III. ÚS 440/2000, že „jestliže je dětem obecně zaručena ochrana nejen zákonná (§ 32 a násl. zák. č. 94/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), ale nadto také ochrana ústavní (čl. 32 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod), je nutno tyto zákonné a ústavní garance při jejich aplikaci v konkrétní věci podložit co nejpečlivěji zjištěným skutkovým stavem a stejně pečlivě z něj odvozeným právním posouzením;

z hlediska aplikace Úmluvy (jejího čl. 13) to znamená, že jak eliminující důvody návratu dítěte do místa bydliště otce (čl. 3 Úmluvy) musí být zjištěny a objasněny natolik dostatečně, aby hrozba vážného nebezpečí fyzické nebo duševní újmy, příp. nesnesitelná situace z přikázaného návratu byly s co nejvyšší mírou pravděpodobnosti vyloučeny a obdobně, aby co nejúplněji byly ozřejměny také všechny okolnosti, z nichž by bylo lze usuzovat na skutečný postoj otce nezletilé k jejímu současnému pobytu

v České republice“.

V posuzovaném případě ze skutkových zjištění soudů obou stupňů vyplývá, že rodiče nezletilé, kteří jsou dosud manželé, žili ve společné domácnosti spolu s nezletilou v M., kde se nezletilá narodila, a že matka s dítětem odjela v prosinci 2002

na návštěvu k příbuzným do České republiky, kde s nezletilou zůstala s tím, že hodlá podat návrh na rozvod manželství rodičů. V únoru 2003 se otec obrátil na Ústřední orgán v Německu ohledně únosu dcery, neboť nesouhlasil s tím, aby dítě žilo v ČR.

Odvolací soud tudíž správně vycházel z názoru, že na danou věc dopadá úprava podle Úmluvy, neboť bylo porušeno právo péče otce o nezletilou, zejména právo určit místo jejího pobytu (čl. 3 a 5 Úmluvy). S dalšími závěry odvolacího soudu se však ztotožnit nelze, neboť nesprávně aplikoval čl. 13 Úmluvy.

Ač odvolací soud ve svém rozhodnutí (stejně jako soud prvního stupně) na znění citovaného čl. 13 Úmluvy odkazuje, nevycházel z něj důsledně, neboť k tomu, aby soud mohl zhodnotit, zda jsou dány okolnosti uvedené v článku 13 Úmluvy, které matka

v řízení tvrdila a prokazovala, předpokládá poslední věta tohoto ustanovení, že soudní nebo správní orgán musí přihlídnout k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte, tj. v daném případě M. ve Spolkové republice Německo. Právě tímto čl. 13 Úmluvy sledují její smluvní státy, aby i v případě, že již došlo

k protiprávnímu přemístění dítěte do jiného smluvního státu a bylo porušeno právo péče o dítě, byla v maximální míře chráněna práva a oprávněné zájmy nezletilého dítěte, přičemž tato zásada

je vyjádřena i v druhé větě čl. 13 Úmluvy, podle kterého soudní nebo správní orgán může (také) odmítnout nařídit návrat dítěte, zjistí-li se, že dítě nesouhlasí s návratem a dosáhlo věku a stupně vyspělosti, v němž je vhodné přihlížet

k jeho stanoviskům. Pod termínem „sociální postavení dítěte“ ve smyslu čl. 13 věty třetí Úmluvy je přitom třeba rozumět celkové sociální poměry dítěte v obvyklém bydlišti, tedy zejména to, které osoby (případně instituce), a jakým způsobem zajišťují péči

o dítě, jeho výchovu a výživu, ale též to, jaké jsou vzájemné citové vztahy a vazby těchto osob a dítěte, případně širší rodiny. Bez náležitého posouzení těchto informací

ke zhodnocení okolností uvedených v čl. 13 písm. a) a b) Úmluvy (srov. též citovaný náleží Ústavního soudu) je právní posouzení věci odvolacím soudem o návrhu otce

na navrácení nezletilé do jejího obvyklého bydliště neúplné a tudíž nesprávné.

S názorem odvolacího soudu, že „návratem do obvyklého bydliště nezletilé nehrozí nebezpečí vystavení dítěte fyzické či duševní újmě či nesnesitelné situaci“, nelze souhlasit, neboť okolnosti rozhodné pro posouzení věci z hlediska čl. 13 Úmluvy, zejména písm. b) tohoto článku, dosud nebyly předmětem náležitého dokazování. Ztotožnil-li se odvolací soud se závěrem soudu prvního stupně, že okolnosti uvedené

v čl. 13 písm. b) Úmluvy nejsou dány proto, že nezletilá je dítě útlého věku a že

do prosince 2002 byla v místě bydliště otce řádně zaopatřena, přičemž právě s ohledem na útlý věk nezletilé (20 měsíců) nebylo možno zohlednit stanovisko nezletilé ve smyslu čl. 13 věty druhé Úmluvy, a uvedl-li dále, že „bude především na matce, aby situaci pochopila a zejména rozumným a adekvátním přístupem k návratu dítěte přispěla k jeho duševní pohodě a návrat mu tak usnadnila“, je k tomu třeba dodat, že právě s ohledem na útlý věk nezletilé, o kterou se v domácnosti jejích rodičů starala a osobní péči o ni vykonávala především matka (otec zajišťoval rodinu finančně, jak bylo zjištěno), bylo nutné zjistit veškeré rozhodné skutečnosti k tvrzení matky, že je zde vážné nebezpečí, že návrat do obvyklého bydliště by tak malé dítě vystavil fyzické a duševní újmě a i jinak dostal do nesnesitelné situace [čl. 13 písm. b) Úmluvy], k němuž navrhovala v odvolacím řízení důkazy, stejně jako k tvrzení, že otec ve skutečnosti nevykonával právo péče o dítě a že s přemístěním dítěte souhlasil [čl. 13 písm. a) Úmluvy],

a při hodnocení okolností uvedených v tomto článku přihlídnout k informacím týkajícím se sociálního postavení dítěte poskytnutým ústředním orgánem nebo jiným příslušným orgánem obvyklého bydliště dítěte (věta třetí tohoto článku). Přestože matka v těchto ohledech sice rozhodné okolnosti tvrdila, avšak k jejich prokázání navrhovala důkazy až v odvolacím řízení, bylo již na soudu prvního stupně, aby jí o povinnosti důkazní náležitě poučil (§ 118a odst. 3 o. s. ř.), což v daném případě - jak z obsahu spisu vyplývá - neučinil, a pro odvolací soud proto nepřicházel v úvahu jiný postup, než kasace rozhodnutí soudu prvního stupně, na němž bylo, aby případně provedl i další důkazy účastníky nenavržené (§ 120 odst. 3 o. s. ř.), např. psychodiagnostické posouzení dopadu návratu dítěte bez matky do výchovného prostředí otce, jak matka uvádí

v dovolání.

Námítku matky, že nezletilá byla v daném řízení o návrhu otce zastoupena dvěma opatrovníky, nepovažuje dovolací soud za důvodnou, neboť z obsahu spisu vyplývá, že opatrovníkem nezletilé pro toto řízení byla podle 37 odst. 2 zákona o rodině ustanovena Městská část Praha 13 (srov.

usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 24. 4. 2003, č. j. 5 Nc 19/2003 - 34, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne

20. 1. 2004, č. j. 18 Co 574/2003 - 137).

K matkou tvrzeným skutečnostem uvedeným v jejích podáních ze dne

2. 3. 2005, ze dne 4. 1. 2006 a ze dne 8. 9. 2006, že otec se v současné době nezdržuje

v M., ale žije s jinou ženou v cizině (pravděpodobně na Ukrajině), že na něj byl státním zastupitelstvím M. vydán pod č. j. 254 Js 229869/04 zatykač

pro počítačový podvod a že Obvodním státním zastupitelstvím pro P. byl udělen souhlas s jeho zadržením podle § 76 trestního řádu, dovolací soud při svém rozhodování nemohl přihlídnout, neboť jde o nové skutečnosti, která nebyly tvrzeny před soudem prvního stupně a které v dovolacím řízení uplatnit nelze (§ 241a odst. 4 o. s. ř.), vzhledem k tomu, že účelem dovolacího řízení je přezkoumání správnosti rozhodnutí odvolacího soudu.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že řízení mu předcházející je postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.]. Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu v dovolání napadeném výroku

a v závislých výrociích o nákladech řízení zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem

o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b a odst. 3 věta

za středníkem o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci bude znovu rozhodnuto o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 28. listopadu 2006

JUDr. Olga Puškinová, v. r.

předsedkyně senátu